

Als de aarde spreekt ...

Zestig jaar geleden publiceerde Rachel Carson haar spraakmakende boek 'Silent Spring'. Het opent met een korte fabel, die als titel meekreeg 'Een fabel voor morgen'. De eerste zin luidt: Er was eens een stad in het hart van Amerika waar het hele leven in harmonie leek te leven met de omgeving. Deze fabel heeft geen happy ending. Het verhaal loopt zelfs slecht af. Een ziekte verspreidt zich over de stad en tast alles wat leeft aan. Uiteindelijk wordt het stil in de straten, doordat er geen nieuw leven meer komt. Geen jonge dieren, geen vruchten, geen kinderen. De fabel eindigt met de verklaring van de stilte: het komt niet door toverkracht of vijandigheid; de mensen hadden het zelf veroorzaakt.

Rachel Carson, die is opgegroeid op een kleine boerderij in Pennsylvania, voelde van kinds af aan al een diepe liefde voor de natuur. Ze werd uiteindelijk mariene bioloog en schrijfster. Ze bleek over een zeer 'goede pen' te beschikken. Ze had het vermogen om natuurverschijnselen op een aantrekkelijke en verhalende manier uit te leggen. Nadat haar eerste publicaties waren verschenen, werd haar aandacht getrokken naar het fenomeen dat er in die tijd bij vogels zoals arenden nauwelijks nog nieuwe aanwas kwam. De eierschalen werden te dun en braken als de zware vogels erop gingen zitten om te broeden. Haar interesse was gewekt en haar wetenschappelijke aard maakte dat ze tot op de bodem ging uitzoeken wat er aan de hand was. Het onderzoek kostte haar jaren. Toen ze vervolgens ook nog ongeneeslijk ziek werd, raadden vrienden haar aan om met het zware werk te stoppen. Temeer omdat de publicatie ervan hoogstwaarschijnlijk ook controversieel zou gaan worden. Maar Carson zei dat ze niet kon stoppen; het verhaal moest verteld worden: 'To sin by silence, when we should protest makes cowards out of men.' Ze leefde nog net lang genoeg om het boek af te kunnen maken, de allereerste reacties op de publicatie mee te maken en haar werk te verdedigen.

Carson kwam door haar onderzoek tot de conclusie dat het gebruik van chemische middelen om insecten te bestrijden en de agrarische productie te verhogen, en dan met name DDT, een desastreuus effect op de natuur hadden en zelfs de gezondheid van mensen aantastte. Deze bevindingen schreef ze in haar boek en ze voorzag die van een degelijke onderbouwing.

De fabel waarmee het boek opent sloeg in als een bom; het boek werd een spraakmakende bestseller. Carson oogstte niet alleen maar lof. Ze ontmoette ook felle tegenstand. Ze werd door onder meer de lobby van chemiereuzen, maar ook van land- en tuinbouworganisaties publiekelijk weggezet als iemand die niet wist waar ze het over had en die de mensheid met haar ideeën zou terugbrengen naar de donkere middeleeuwen. Ze liet zich niet terugschrikken. Met de laatste energie die ze nog over had gaf ze interviews en begaf zich waar nodig in het hol van de leeuw om haar visie toe te lichten.

Carson haar boek heeft uiteindelijk niet alleen geleid tot een verbod op DDT, maar heeft ook het denken over de natuur veranderd. Zij was de eerste die het begrip 'ecologie' inhoud gaf; ze heeft laten zien dat de mens niet boven de natuur staat, maar er een kwetsbaar onderdeel van is. Daarmee heeft ze bovendien de aanzet gegeven tot het ontstaan van natuur- en milieuorganisaties.

Carson overleed ongeveer achttien maanden na de publicatie van Silent Spring. Deze relatief kleine vrouw leeft echter met haar grote geest nog steeds voort. Ze wordt nu gezien als iemand die de natuur een stem gaf. Tegenwoordig wordt er zelfs wereldwijd over gedacht kwetsbare natuurgebieden rechtspersoonlijkheid te verschaffen. Daarom is het goed dat deze AOCV-groep, zoals Rachel Carson in 1962 ook deed, in dit magazine de aarde weer een stem geeft.

Ineke Duit, directeur NICE opleiding & bestuurlijke raadgeving